

Geachte raad, geacht college, geachte burgemeester,

Mede namens de voorzitters van de Commissie Bezwaarschriften, bied ik u hierbij ons jaarverslag 2024 aan.

Naar wij hopen geeft het jaarverslag u inzicht in de werkzaamheden van onze commissie, het aantal ingediende en afgehandelde bezwaren en welke adviezen de commissie heeft uitgebracht.

Zoals gebruikelijk hebben wij in dit jaarverslag tevens onze aanbevelingen op basis van onze ervaringen in 2024 opgeschreven. Daarnaast blikken wij terug op aanbevelingen die wij eerder hebben gedaan.

Natuurlijk zijn wij graag bereid met u in gesprek te gaan over dit jaarverslag, onze ervaringen en de aanbevelingen.

Tot slot wensen wij u veel leesplezier.

Hoogachtend,
Namens de Commissie Bezwaarschriften gemeente Enschede,
P.M.Paalman-Hendrikson, voorzitter

GEMEENTE ENSCHEDE

JAAERVERSLAG

COMMISSIE

BEZWAARSCHRIFTEN

2024

24 FEBRUARI 2025

ENSCHEDÉ

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
------------------	----------

INLEIDING	4
------------------	----------

1. DE COMMISSIE	5
------------------------	----------

1.1 Samenstelling commissie	5
1.2 De secretaris en het secretariaat	5
1.3 Taken	5
1.4 De werkwijze	5
1.5 Hoorzitting	6
1.6 Adviezen	6
1.7 Deskundigheidsbevordering	7

2. MENSELIJKE MAAT	8
---------------------------	----------

2.1 Onze ervaringen	8
---------------------	---

3. KAMER SOCIAAL DOMEIN EN ZORG (SDZ)	9
--	----------

3.1 Werkveld kamer	9
3.2 Cijfers Participatiewet	9
3.3 Cijfers Wet maatschappelijke ondersteuning	9
3.4 Cijfers Jeugdwet	10
3.5 Redenen van intrekking van bezwaren	10
3.6 Wat is ons opgevallen?	10
3.6.1 Participatiewet	10
3.6.2 Wet maatschappelijke ondersteuning	11
3.6.3 Jeugdwet	11

4. KAMER RUIMTELIJKE ORDENING EN OVERIGE ZAKEN (ROOZ)	12
--	-----------

4.1 Werkveld kamer	12
4.2 Cijfers	12
4.3 Redenen van intrekking van bezwaren	12
4.4 Wat is ons opgevallen?	13

5. AANBEVELINGEN EN WENSEN	14
-----------------------------------	-----------

5.1 Aanbevelingen jaarverslag 2023	14
5.2 Aanbevelingen voor dit jaar	15

VOORWOORD

Graag informeren wij u door middel van dit jaarverslag over de behandeling van de bezwaren in 2024.

Wij zijn een onafhankelijke adviescommissie die de raad, de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders adviseert over de te nemen beslissingen naar aanleiding van een ontvangen bezwaar. Dit jaarverslag geeft de werkzaamheden van onze commissie weer, geeft inzicht in het aantal ingediende en afgehandelde bezwaren en welke adviezen wij hebben uitgebracht. Ook leest u in dit verslag een terugblik op de eerdere aanbevelingen die wij hebben gedaan, maar ook aanbevelingen voor de komende periode.

Wij danken de afdeling Juridische Zaken voor de ondersteuning en de prettige samenwerking. Ook gaat onze dank uit naar het gemeentebestuur voor het in ons gestelde vertrouwen.

Enschede, 24 februari 2025

De voorzitters van de Commissie Bezwaarschriften

INLEIDING

Voor u ligt het jaarverslag 2024 van de Commissie Bezwaarschriften (hierna: commissie) van de gemeente Enschede.

De commissie bestaat uit de volgende kamers:

- Ruimtelijke Ordening en Overige Zaken (ROOZ)
- Sociaal Domein en Zorg (SDZ)

De commissie brengt aan de hand van een ingediend bezwaar, en meestal na het houden van een hoorzitting, advies uit aan het bestuursorgaan dat het bestreden besluit heeft genomen. In de meeste gevallen is dat het college van burgemeester en wethouders (hierna: college). Slechts in een enkel geval betreft het een besluit van de burgemeester of de gemeenteraad. Bezwaren die betrekking hebben op belastingen en/of personeelsaangelegenheden, zijn uitgesloten van advisering door de commissie.

Met het uitbrengen van dit jaarverslag legt de commissie verantwoording af over de door haar verrichte werkzaamheden in 2024. Het doel van het verslag is om een beeld te schetsen van de werkzaamheden van de commissie en over de in 2024 ingekomen en behandelde bezwaren.

Aan de hand van de beschikbare gegevens in dit verslag trekt de commissie conclusies over de behandelde bezwaren en doet zij aanbevelingen.

1.DE COMMISSIE

1.1 Samenstelling commissie

De commissie kent twee kamers (SDZ en ROOZ), waarbinnen diverse voorzitters en leden op roterende basis zitting hebben tijdens hoorzittingen. Ook de bezwaren van de gemeente Losser worden sinds 2023 behandeld door dezelfde commissie. Voor de gemeente Losser zal een apart jaarverslag worden opgeleverd. In de afgelopen periode is meer uniformiteit in de werkwijze van de bezwarencommissies van beide gemeenten aangebracht.

1.2 De secretaris en het secretariaat

Bij de uitvoering van haar taken ontvangt de commissie waardevolle ambtelijke ondersteuning van de secretarissen (juristen) en het secretariaat (senior procesondersteuners). Deze toegewijde professionals zijn allen in dienst van de gemeente Enschede en zijn werkzaam bij de afdeling Juridische Zaken. Het is van groot belang te benadrukken dat, ondanks het feit dat er altijd ruimte is voor verbeteringen, er veel positiefs te melden is. Een aanzienlijk aantal zaken bereikt namelijk niet de commissie. Dit komt doordat de zaken voorafgaand aan het formele proces effectief en zorgvuldig worden beoordeeld en afgehandeld.

1.3 Taken

De commissie staat garant voor onafhankelijk advies over ingediende bezwaren, waarbij zorgvuldig wordt getoetst op rechtmatigheid en doelmatigheid. Niet het zoeken naar gemaakte fouten door een bestuursorgaan staat voorop maar het uitbrengen van een objectief advies op basis van het dossier en het verhandelde tijdens de hoorzitting. Hierbij wordt expliciet invulling gegeven aan het menselijke aspect, waarbij de belangen van inwoners in relatie tot het beleid en de wet- en regelgeving worden afgewogen. Deze verantwoordelijkheid omvat tevens het bevorderen van een goede verstandhouding tussen inwoners en het gemeentebestuur, het bieden van een luisterend oor, het verstrekken van uitleg over relevante wet- en regelgeving, het signaleren van gebreken in besluiten, en het doen van aanbevelingen ter verbetering van het handelen van het gemeentebestuur.

1.4 De werkwijze

Binnen de gemeente Enschede worden jaarlijks veel besluiten genomen. Als een inwoner het niet eens is met een genomen besluit, kan hiertegen bezwaar worden ingediend. Dit moet bij het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen. De meeste besluiten waartegen bezwaar kan worden gemaakt worden door het college genomen. In enkele gevallen wordt er bezwaar gemaakt tegen een besluit van de burgemeester of de gemeenteraad.

Na ontvangst van het bezwaar wordt deze geregistreerd door het secretariaat en wordt er een ontvangstbevestiging verzonden naar bezwaarmaker en eventueel derde-belanghebbende, zoals een vergunninghouder. Nadat het bezwaar intern is toebedeeld aan een secretaris is het aan de secretaris om, in samenspraak met de vakafdeling, te beoordelen of het bezwaar op informele wijze kan worden afgehandeld. Te denken valt aan situaties waarin een nadere toelichting al voldoende duidelijkheid geeft aan een inwoner of dat (gedeeltelijk) aan het bezwaar tegemoet kan worden gekomen. Een belangrijke voorwaarde hierbij is dat er persoonlijk contact wordt opgenomen met de bezwaarmaker.

Deze informele aanpak kan resulteren tot intrekking van het bezwaar. Als dat het geval is worden deze zaken niet meer voorgelegd aan de commissie.

Uiteraard leidt deze informele aanpak niet altijd tot een intrekking van het bezwaar en wenst bezwaarmaker dat zijn bezwaar op de formele wijze wordt afgehandeld. Als dat het geval is levert de behandelend secretaris de zaak aan bij het secretariaat die vervolgens een

hoorzitting organiseert. Het secretariaat zorgt voor tijdige verzending van de uitnodiging en de stukken aan alle partijen, waaronder de commissie.

1.5 Hoorzitting

De hoorzitting vormt een essentieel onderdeel van de bezwaarschriftenprocedure. Er wordt slechts bij uitzondering afgezien van het horen van een bezwaarmaker. Er moet dan bijvoorbeeld uit het bezwaar blijken dat het kennelijk niet-ontvankelijk (bijvoorbeeld te laat ingediend) of kennelijk ongegrond is. Dit kan alleen als er redelijkerwijs geen twijfel mogelijk is over de uitkomst. Verder kan het horen ook achterwege blijven wanneer bezwaarmaker heeft verklaard geen gebruik te willen maken van het recht om gehoord te worden. Soms blijkt dit uit het bezwaar maar als dit niet duidelijk blijkt wordt in de ontvangstbevestiging door het secretariaat verzocht om binnen twee weken aan te geven of bezwaarmaker gehoord wil worden. Als men hier niet op reageert wordt er vanuit gegaan dat men niet gehoord wenst te worden. Dat is overigens ook zo opgenomen in de ontvangstbevestiging.

Tijdens de hoorzitting bestaat de commissie uit een voorzitter en twee leden. De commissie wordt hierbij ondersteund door de behandelend secretaris. Tijdens de hoorzitting worden partijen (bezwaarmaker, eventueel belanghebbenden en de vertegenwoordiger van het bestuursorgaan) in de gelegenheid gesteld hun standpunten nader toe te lichten en mogelijk op elkaar te reageren. Ook stelt de commissie verhelderende vragen aan partijen om de zaak scherp te krijgen. Na de hoorzitting beraadslaagt de commissie in beslotenheid. Tijdens dit zogenaamde “raadkameren” wordt het standpunt van de commissie bepaald. De secretaris werkt vervolgens het advies van de commissie uit. Nadat de commissie haar advies heeft uitgebracht aan het desbetreffende bestuursorgaan, is het uiteindelijk aan het bevoegde bestuursorgaan om een beslissing te nemen op het bezwaar. Het bestuursorgaan kan gemotiveerd afwijken van het advies van de commissie. Tegen de beslissing op het bezwaar kunnen belanghebbenden vervolgens beroep instellen.

1.6 Adviezen

De adviezen van de commissie kunnen zijn: (kennelijk) niet-ontvankelijk, ongegrond of gegrond (dan wel een combinatie daarvan). (Kennelijk) Niet-ontvankelijk wil zeggen dat niet wordt voldaan aan de wettelijke vereisten voor het indienen van een bezwaar en dat vervolgens niet wordt ingegaan op de inhoud van het bezwaar. U kunt hierbij denken aan een bezwaar dat te laat is ingediend en waarbij geen redenen zijn aangevoerd die dit rechtvaardigen.

Tot een ongegrondverklaring van het bezwaar wordt geadviseerd indien het primaire besluit goed tot stand is gekomen. Kleine motiveringsgebreken kunnen in bezwaar worden hersteld en leiden dus niet persé tot het gegrond verklaren van het bezwaar. Wanneer de commissie van oordeel is dat het bezwaar gegrond moet worden verklaard, betekent dit dat het primaire besluit niet in stand kan blijven of slechts met een aanvullende motivering. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer het besluit in strijd is met wettelijke bepalingen of beleid. Wanneer een besluit op een ondeugdelijke wijze tot stand is gekomen, kan dit ook leiden tot een gegrondverklaring van het bezwaar. Het is dan niet meer mogelijk om de geconstateerde gebreken in het bestreden besluit te herstellen. Dit is onder meer relevant voor de proceskostenvergoeding.

Ook adviseert de commissie over het toekennen van een wettelijke proceskostenvergoeding als daarom is verzocht. De hoogte van die vergoeding is bij wettelijke regeling (Besluit proceskosten bestuursrecht) bepaald.

Zoals reeds genoemd kan het bevoegde bestuursorgaan in de beslissing op bezwaar gemotiveerd afwijken van het advies van de commissie (contraire besluitvorming).

1.7 Deskundigheidsbevordering

Wij hebben in 2024 deelgenomen aan de door de gemeente Enschede aangeboden actualiteitentraining op het gebied van de Participatiewet, Wet maatschappelijke ondersteuning en Jeugdwet.

2. MENSELIJKE MAAT

Zoals we al eerder hebben aangegeven is onze taak, de door de bestuursorganen genomen besluiten waartegen bezwaar is gemaakt te toetsen op rechtmatigheid en doelmatigheid. Het geeft ons feitelijk de opdracht invulling te geven aan het aspect menselijke maat in onze advisering.

2.1 Onze ervaringen

In 2022 signaleerden wij de toenemende aandacht voor de menselijke maat. De worsteling hoe daar precies mee moet worden omgegaan, waar de redelijke grenzen liggen en het zoeken naar een aanvaardbare balans is soms nog merkbaar. In de huidige jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep is ook duidelijk sprake van een andere koers en is er ruimte om rekening te houden met de menselijke maat. Ook op andere terreinen is een dergelijke ontwikkeling waar te nemen. Wij constateren dat die ruimte ook wordt benut. Dat is goed en sluit aan bij de maatschappelijke ontwikkelingen op dit punt. Toch komen nog steeds zaken voor die bij een sterkere inzet op het aspect menselijke maat en de daaraan gekoppelde ontwikkelingen, in het voortraject niet tot bezwaren hadden hoeven leiden. Wij hopen dat de aandacht voor het aspect menselijke maat niet gaat verslappen.

Al eerder hebben wij uiteengezet dat de ruimte voor het aspect menselijke maat in de jurisprudentie over het omgevingsrecht (kamer ROOZ) veelal beperkter is omdat daarbij ook belangen van derden betrokken zijn. Bij dergelijke zaken zijn immers vaak belangen van diverse inwoners en of bedrijven en instellingen betrokken. Het constructief en empathisch meedenken met de ene partij gaat dan al snel (al was het maar in de beleving) ten koste van de andere partijen zoals bijvoorbeeld de vergunninghouder. Daarnaast hebben bestuursorganen vaak beleidsdoelen die niet zonder meer stroken met de belangen van individuele bezwaarmakers maar wel een algemeen belang van de inwoners van de gemeente als geheel dienen. Het kan uiteraard wel helpen om in die gevallen aandacht te besteden aan de motivering van de besluiten. In een aantal gevallen kan dat bezwaarden helpen om bepaalde besluiten beter te begrijpen en te accepteren. Daarin is niets veranderd. Ook een hoorzitting kan hierbij een belangrijke rol vervullen.

Het in acht nemen van de menselijke maat is in het ruimtelijk domein ook relevant voor handhavingsbesluiten. Daartoe kan het bestuursorgaan bij de totstandkoming en de motivering nadrukkelijk aandacht besteden aan het beginsel van evenredigheid aan de hand van de criteria geschiktheid, noodzakelijkheid en evenwichtigheid. Ten slotte geeft het wettelijk kader niet altijd de ruimte om recht te doen aan alle belangen. Dit verklaart mogelijk dat wij een verandering in de benadering van bezwaarden bij ruimtelijke ordeningszaken in mindere mate waarnemen dan in het sociale domein.

3.KAMER SOCIAAL DOMEIN EN ZORG (SDZ)

3.1 Werkveld kamer

De kamer SDZ behandelt met name bezwaren op het gebied van de Participatiewet (PW), Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdwet (Jw).

3.2 Cijfers Participatiewet

In 2024 zijn er in totaal 367 bezwaren ingediend en 456 afgehandeld. Er zit een verschil tussen het aantal ingediende en afgehandelde bezwaren. Dit heeft te maken met nog lopende zaken die nog niet waren afgerond in 2023. De meeste ingediende bezwaren zijn gericht tegen besluiten op aanvragen voor energietoeslag (77), gevolgd door het afwijzen van aanvragen om bijzondere bijstand (51), intrekkingen en terugvorderingen van uitkeringen voor levensonderhoud (33 en 23), opgelegde boetes (20), afgewezen aanvragen voor uitkeringen voor levensonderhoud (18), besluiten op aanvragen voor studietoeslag (16), herziening en terugvordering van uitkeringen voor levensonderhoud (12), besluiten op aanvragen voor individuele inkomenstoeslag (10) de hoogte van de toegekende uitkering voor levensonderhoud (10) en opgelegde maatregelen (10).

Van de 456 afgehandelde bezwaren zijn er 280 ingetrokken. Van de bezwaren waarin wij een advies hebben uitgebracht zijn er 145 ongegrond verklaard, 15 gegrond, 8 kennelijk niet-ontvankelijk, 5 niet-ontvankelijk en 3 kennelijk ongegrond.

Totaal aantal afgehandelde bezwaren: 456

Ingetrokken	280
Ongegrond	145
Gegrond	15
Kennelijk niet-ontvankelijk	8
Niet-ontvankelijk	5
Kennelijk ongegrond	3

3.3 Cijfers Wet maatschappelijke ondersteuning

In het kader van de Wmo zijn in 2024 in totaal 68 bezwaren ingediend en 47 afgehandeld. De meeste bezwaren zijn gericht tegen besluiten inzake de hoogte van de toekenning van ondersteuning in het huishouden (22), een afgewezen aanvraag voor ondersteuning in het huishouden (12), besluiten met betrekking tot leerlingenvervoer (12) en de afwijzing van een aanvraag voor een vervoersvoorziening (7).

In totaal zijn er dus 47 bezwaren afgehandeld in 2024. Van deze bezwaren zijn er 32 ingetrokken. Van de bezwaren waarin wij een advies hebben uitgebracht zijn er 13 ongegrond verklaard en 2 gegrond.

Totaal aantal afgehandelde bezwaren: 47

Ingetrokken	32
Ongegrond	13
Gegrond	2

3.4 Cijfers Jeugdwet

In het kader van de Jw zijn in 2024 in totaal 5 bezwaren ingediend en 7 afgehandeld. Van deze bezwaren is er 6 ingetrokken. Het bezwaar waarin wij een advies hebben uitgebracht is gegrond verklaard.

Totaal aantal afgehandelde bezwaren: 7

Ingetrokken	6
Gegrond	1

3.5 Redenen van intrekking van bezwaren

Wij vinden het een goede zaak dat informatie uit het zaakstelsel van Juridische Zaken wordt verzameld over informeel afgehandelde bezwaren en vooral de redenen daarvan. In de kamer SDZ zijn in 2024, 318 bezwaarschriften informeel afgehandeld. In volgorde van het vaakst voorkomend met de volgende redenen: uitleg over besluit (126); na wijziging van het bestreden besluit wegens een onrechtmatigheid (74); het terugdraaien van een besluit wegens onrechtmatigheid (41); het terugdraaien van een besluit of na wijziging van het besluit wegens coudance of menselijke maat (beide 27) of op verzoek van de indiener (23). Een conclusie uit deze cijfers kan zijn, dat een aanzienlijk deel van de besluiten niet (geheel) juist zijn.

3.6 Wat is ons opgevallen?

Gesprekken met Managementteams

Voorzitters van de kamer SDZ hebben gesproken met de MT's van het sociaal domein. In een ontspannen sfeer zijn denkbeelden en ervaringen gedeeld over o.a. rol en positie van de vertegenwoordiging en van de commissie, volledigheid van rapportages/dossiers in complexe of meervoudige aanvragen, toepassen evenredigheidsbeginsel. Wij hebben deze gesprekken als zinvol en nuttig ervaren en staan uiteraard open hier een vervolg aan te geven.

Periodieke evaluatie beleid en verordeningen

In zijn algemeenheid merken wij op dat het goed is om eigen beleid en verordeningen periodiek te evalueren, indien nodig bij te stellen, rekening houdend met ontwikkelingen in de wetgeving, jurisprudentie en de samenleving. Een verordenende bepaling of een wettelijke beleidsruimte geeft namelijk niet alleen een bevoegdheid, maar ook een verantwoordelijkheid. Voor de invulling van deze bevoegdheid en daarmee het bieden van een inzichtelijk afwegingskader, maar ook een verantwoordelijkheid voor het onderhoud en evaluatie en bijstelling als maatschappelijke ontwikkelingen en veranderde inzichten of ontwikkelingen in wetgeving en rechtspraak daarom vragen. Voor de kamer SDZ liggen er momenteel aandachtspunten op de onderwerpen: meer aandacht voor menselijke maat, voor het beoogde effect (doelmatigheid van besluitvorming en een integrale benadering), responsiviteit bij de behandeling van aanvragen en oog hebben voor de positie van de burger/aanvrager. De maatschappelijke ontwikkelingen vragen deze inzet. Voor een goede uitvoering van de taken in het sociaal domein is het van belang niet te blijven werken met verordeningen, beleid en interne richtlijnen die niet meer in de pas lopen met wat op dit moment van gemeenten wordt verwacht.

3.6.1 Participatiewet

Kwaliteit en zorgvuldigheid onderzoek

Wij merken dat de zorgvuldigheid van het onderzoek als voorbereiding op een beslissing niet altijd voldoende is; althans: wij kunnen niet altijd uit het dossier halen dat er zorgvuldig onderzoek is geweest. Het manco zit dan óf in het gebrek van het onderzoek óf in de registratie van wat is onderzocht. In beide situaties moet dat in juridische zin als onvoldoende

worden bestempeld. Een logisch gevolg is dan dat de motivering van de beslissing dat dan ook is. In veel situaties kan dit in de beslissing op bezwaar worden hersteld. Het hoeft geen betoog dat een zorgvuldige, juiste motivering in het besluit in primo de voorkeur moet hebben. Wij zijn van mening dat de zorgvuldigheid van het onderzoek één van de basis-aspecten is van een responsieve overheid, een overheid die oog heeft voor de positie van de burger. Dan kan doelmatigheid naast rechtmatigheid goed bestaan en levert dit een positieve bijdrage aan het vertrouwen van de burger in de (lokale) overheid. Hiervoor vragen wij aandacht.

Toepassing evenredigheidsbeginsel

Uitspraken van de Centrale Raad van Beroep maken duidelijk dat de toepassing van het evenredigheidsbeginsel speciale aandacht verdient bij beslissingen. Het gaat dan om beslissingen waarin het beslissende orgaan (het college) beoordelingsruimte heeft. In de jurisprudentie is hiervoor een stappenplan ontwikkeld. Gekeken moet worden naar de geschiktheid en de noodzakelijkheid van het besluit en of de belangenafweging evenwichtig is: zijn de gevolgen van het besluit voor betrokkene in verhouding tot het doel van het besluit? Wij zien nog te vaak dat in de situaties, waar sprake is van beoordelingsruimte en er moet worden gekeken naar het evenredigheidsbeginsel, dit onvoldoende gebeurt. Wij adviseren hiervoor extra aandacht te hebben. Het is belangrijk dat de afwegingen op dit punt terug te lezen zijn in de rapportages en de motivering van het besluit.

Mandaat – rol en positie bij hoorzittingen

Over het begrip ‘menselijke maat’ is in het vorige hoofdstuk al het een en ander gemeld. Kort gezegd: er is zeker verbetering te constateren en een conclusie dat het belang van het toepassen van de menselijke maat grotendeels is ingedaald. Toch constateren we dat de vertegenwoordiger van het college niet altijd in voldoende mate mandaat heeft, of het gevoel heeft over het mandaat te beschikken, om in een zitting een kwestie minnelijk op te lossen. Soms zien we een acceptabele oplossing voor het oprapen liggen en heeft de vertegenwoordiger niet het mandaat of meent het niet te hebben om een standpunt in te nemen c.q een kwestie op te lossen. Voor een optimale toepassing van de menselijke maat is, ook in de bezwaarfase, dit zeker van belang. Wij vragen hiervoor aandacht.

3.6.2 Wet maatschappelijke ondersteuning

Goede onderzoeken om te beoordelen of sprake moet zijn van ondersteuning op grond van de Wmo zijn van belang. Dat hoeft geen betoog. Hoewel wij goede onderzoeken ook zien komt het toch nog voor, dat het op de juiste wijze toepassen van het in de jurisprudentie uitgekristalliseerde stappenplan, niet wordt gedaan. De juiste kennis bij de uitvoering en toepassing daarvan ziet de commissie als minimale eis voor zorgvuldige en juist gemotiveerde beslissingen.

3.6.3 Jeugdwet

Over het algemeen duurt het vaak lang voordat wordt ingespeeld op de gevolgen van jurisprudentie. Wij denken dat Enschede daarin geen uitzondering is. Voor wat betreft de Jeugdwet betekent de huidige jurisprudentie rond het begrip eigen kracht bijvoorbeeld dat alle aanvragen waar dit speelt nu moeten worden toegekend, zo lang de criteria niet in op de juiste manier in de verordening zijn opgenomen. Wij adviseren de verordening en de daarop gebaseerde beleidsregels zodanig te redigeren dat voldaan wordt aan de in de jurisprudentie gestelde eisen. Dat schept hopelijk duidelijkheid.

4. KAMER RUIMTELIJKE ORDENING EN OVERIGE ZAKEN (ROOZ)

4.1 Werkveld kamer

De kamer ROOZ behandelt onder andere bezwaren op het gebied van de toenmalige Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en sinds januari 2024 Omgevingswet, de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), de Verordening kwaliteit leefomgeving (Vkl), Wet basisregistratie personen (BRP), Wet open overheid (Woo), Alcoholwet en Wegenverkeerswet (Wvw).

4.2 Cijfers

In 2024 zijn er in totaal 391 bezwaren ingediend en 326 bezwaren afgehandeld. De meeste bezwaren zijn gericht tegen omgevingsvergunningen bouw/gebruik (149), opgelegde bestuurlijke boetes (85), verkeersbesluiten (47), opgelegde lasten onder dwangsom (18), besluiten ten aanzien van de Wet BRP (14), besluiten ten aanzien van een subsidieverordening (14) en besluiten ten aanzien van de openbare orde en veiligheid (gebiedsverbod of last onder bestuursdwang) (11).

In totaal zijn er dus 326 bezwaren afgehandeld in 2024. Van deze afgehandelde bezwaren zijn er 158 ingetrokken. Van de overige bezwaren waarin wij een advies hebben uitgebracht zijn er 120 ongegrond verklaard, 26 kennelijk niet-ontvankelijk, 15 gegrond en 7 niet-ontvankelijk.

Totaal aantal bezwaren: 326

Ingetrokken	158
Ongegrond	120
Kennelijk niet-ontvankelijk	26
Gegrond	15
Niet-ontvankelijk	7

4.3 Redenen van intrekking van bezwaren

Zoals al genoemd in paragraaf 3.5 wordt er informatie uit het zaakstelsel van Juridische Zaken verzameld over informeel afgehandelde bezwaren en de redenen daarvan. In de kamer ROOZ zijn vanaf voornoemde periode 158 bezwaarschriften informeel afgehandeld. Waarvan 111 wegens het geven van uitleg over het genomen besluit, 14 op verzoek van de indiener, 11 wegens het terugdraaien van een besluit wegens een onrechtmatigheid, 8 na wijziging van een besluit wegens coulance of menselijke maat, 8 na wijziging van een besluit wegens een onrechtmatigheid en 6 wegens het terugdraaien van een besluit in het kader van coulance of menselijke maat.

4.4 Wat is ons opgevallen?

In zijn algemeenheid is de commissie tevreden over de kwaliteit van de verweerschriften. Deze documenten zijn essentieel bij de voorbereiding van de hoorzittingen. In een verweerschrift wordt de zaak beknopt samengevat en wordt ook ingegaan op de door bezwaarmaker aangedragen argumenten. Daarmee kunnen (lange) inleidingen tijdens de hoorzitting worden voorkomen en kan sneller tot de kern van de zaak gekomen worden.

Het is aan de commissie om een sfeer van veiligheid te creëren voor alle partijen. Dat geeft partijen de ruimte en de vrijheid om tijdens de hoorzitting te ontdekken of een oplossing dan wel compromis haalbaar is. De 'menselijke maat' speelt hierbij een rol. Dit vereist wel dat de vertegenwoordiger die namens het bestuursorgaan spreekt een zekere mate van mandaat heeft.

Een zorg blijft het bewaken van de termijnen. Geconstateerd wordt dat met enige regelmaat geplande zittingen worden geannuleerd wegens het ontbreken van te behandelen dossiers. Daar waar de (secretaris van de) commissie alles in het werk stelt om zaken, na ontvangst van het dossier, snel op zitting te krijgen en na de zitting een advies uit te brengen aan het bestuursorgaan blijkt in de praktijk dat het gehele traject van bezwaarbehandeling tot en met het nemen van een beslissing op bezwaar niet zelden tot termijnoverschrijding leidt. Dit punt is de afgelopen jaren al meermaals benoemd.

Het is ons bekend dat over beide hiervoor genoemde aspecten met het MT van de gemeente reeds overleg geweest.

5. AANBEVELINGEN EN WENSEN

5.1 Aanbevelingen jaarverslag 2023

In het jaarverslag over 2023 hebben wij een aantal aanbevelingen gedaan. Hierbij een kort overzicht daarvan:

- Fysieke hoorzittingen
- (nog meer) Toepassen menselijke maat
- Afhandelingstermijnen verkorten
- Verweerschrift bij alle zaken, dus ook bij sociale zekerheid
- Motivering van besluiten – complete dossiers
- Nieuwe verordening – consulteren van de commissie
- Toepassen beleidsregels Eigen kracht in de Jeugdwet

Wij zullen per aanbeveling onze ervaringen over het jaar 2024 met u delen.

Fysieke hoorzittingen

Om hoor en wederhoor goed toe te kunnen passen voor alle partijen is het zeer wenselijk dat er nog enkel en alleen fysieke hoorzittingen worden georganiseerd. Wij hebben u deze aanbeveling gedaan omdat wij technische problemen ondervonden als een hoorzitting hybride, deels digitaal en deels fysiek, plaatsvond. Wij merken op dat u deze aanbeveling heeft overgenomen. Het afgelopen jaar vonden de hoorzittingen allemaal fysiek plaats. Als één van de partijen om moverende redenen toch niet fysiek bij de hoorzitting aanwezig kon zijn werd het mogelijk gemaakt om digitaal, via Teams, deel te nemen aan de hoorzitting. Wij hebben hierbij geen technische problemen ondervonden.

Menselijke maat

Zoals wij al eerder hebben aangegeven zien wij bij de toepassing van de menselijke maat zeker verbetering. Het is ons bekend dat door de bestuursorganen en ook de organisatie veel wordt en is gedaan. Wij constateren dat de ruimte om rekening te houden met de menselijke maat wordt benut. Toch zien wij ook nog zaken die bij een sterkere inzet van de menselijke maat wellicht niet hadden hoeven leiden tot een bezwaarschrift.

Verder verwijzen wij u ten aanzien van de menselijke maat en onze ervaringen naar hoofdstuk 2 en paragraaf 3.6.1 van dit jaarverslag.

Afhandelingstermijnen

Met betrekking tot de wettelijke afhandelingstermijnen merken wij op dat wij in 2024 verbeteringen hebben gezien maar dat helaas de geldende wettelijke termijnen nog niet altijd worden gehaald. Uit de gesprekken die we hebben gevoerd met de MT's van de gemeente hebben we duidelijk het gevoel gekregen dat het streven om de wettelijke termijnen te halen wordt ondersteund.

Verweerschriften

Wij merken dat een verweerschrift van het verwerend bestuursorgaan zeer waardevol is tijdens de behandeling van het bezwaar. Op dit moment wordt alleen in de ROOZ-kamer gewerkt met een dergelijk verweerschrift. Wij weten dat de aanbeveling om ook in de SDZ-kamer te werken met een verweerschrift in 2024 is opgepakt en op dit moment nog steeds onderwerp van gesprek is tussen de afdeling Juridische Zaken en Sociale Zaken.

Motivering van besluiten - complete dossiers

Zoals wij in paragraaf 3.6.1 van dit jaarverslag al hebben opgemerkt, merken wij in de SDZ-kamer dat de zorgvuldigheid van het onderzoek als voorbereiding op een beslissing niet altijd voldoende is; althans: wij kunnen niet altijd uit het dossier halen dat er zorgvuldig onderzoek is geweest.

Nieuwe verordening – consultatie commissie

Wij merken op dat dit punt onder uw aandacht is en is opgepakt.

Eigen kracht – Jeugdwet - toepassen van beleidsregels

Wij merken met betrekking tot deze aanbeveling op dat de jurisprudentie ons heeft ingehaald. Wij verwijzen u met betrekking tot deze aanbeveling naar hetgeen is opgenomen in paragraaf 3.6.3 van dit jaarverslag.

5.2 Aanbevelingen voor dit jaar

Ook dit jaar hebben wij enkele aanbevelingen. U heeft de aanbevelingen die wij vorig jaar hebben gedaan overgenomen, maar wij merken op dat nog niet op alle punten is gebleken dat er (geheel) uitvoering aan is gegeven. Daarom komen enkele aanbevelingen dit jaar weer terug.

Wij hebben voor 2025 de volgende aanbevelingen:

- Blijvende aandacht toepassen menselijke maat
- Afhandelingstermijnen verkorten
- Verweerschrift bij alle zaken, dus ook bij sociale zekerheid
- Motivering van besluiten – complete dossiers – kwaliteit onderzoek
- Toepassen evenredigheidsbeginsel
- Implementatie jurisprudentie
- Periodieke evaluatie gemeentelijk beleid en verordeningen

Deze aanbevelingen lichten wij u hierbij verder toe.

Menselijke maat

Zoals wij al hebben aangegeven zien wij bij de toepassing van de menselijke maat zeker verbetering. Maar het kan altijd nog beter. Wij verwijzen u hiervoor naar hetgeen is opgenomen in hoofdstuk 2 van dit jaarverslag.

Afhandelingstermijnen

Bij de evaluatie van de aanbevelingen in ons jaarverslag over 2023 hebben we geconstateerd dat er een verbeterslag is gemaakt wat betreft het aantal zaken waarbij de wettelijke afhandelingstermijn is overschreden. Dit smaakt natuurlijk naar meer. Daarbij moeten we realistisch zijn dat het ultieme doel van 0% overschrijdingen wellicht nooit gehaald zal worden. In het kader van de gewenste ontwikkeling naar meer responsiviteit in dienstverlening, het streven naar herstel van vertrouwen in overheidsorganisaties en oog hebben voor de positie van de inwoner/rechtzoekende (menselijke maat) zal een streven naar het halen van de wettelijke afhandelingstermijn er naar onze mening altijd moeten zijn.

Verweerschriften

Wij merken dat een verweerschrift van het verwerend bestuursorgaan zeer waardevol is tijdens de behandeling van het bezwaar en dan specifiek tijdens de hoorzitting. Partijen zijn immers al op de hoogte van elkaars standpunten en daarnaast is er door het verwerend bestuursorgaan al ingegaan op de gronden van bezwaar. Dat schept vooraf al duidelijkheid bij alle partijen en scheelt ook tijd tijdens de hoorzitting omdat partijen niet meer heel uitgebreid hun standpunten hoeven toe te lichten.

Ondanks dat ons bekend is dat dit onderwerp van gesprek is tussen betrokken afdelingen binnen het sociaal domein en Juridische Zaken, doen wij net als vorig jaar de aanbeveling om bij alle zaken, dus ook sociale zekerheid, een verweerschrift van het verwerend bestuursorgaan te voegen bij de stukken.

Motivering van besluiten – complete dossiers – kwaliteit onderzoek

Wij zien verbetering in de motivering van de primaire besluiten maar willen u wel deze aanbeveling doen. Zoals wij al hebben benoemd in paragraaf 3.6 valt ons wel op dat de dossiers, en dan specifiek in de kamer SDZ, niet altijd compleet zijn. Hierdoor komen wij soms tot de conclusie dat het onderzoek voorafgaand aan het besluit gebrekkig of summier is of niet volledig geregistreerd in rapportages. Wij adviseren u dan ook om het besluitvormingsproces zo in te richten dat het dossier compleet is en de motivering en grondslag van het besluit voldoende duidelijk is opgenomen in het besluit.

Evenredigheidsbeginsel

Wij zien nog te vaak dat in de situaties, waar sprake is van beoordelingsruimte en er moet worden gekeken naar het evenredigheidsbeginsel, dit onvoldoende (kenbaar) gebeurt. Wij adviseren hiervoor extra aandacht te hebben en in het betreffende besluit hierover een passage op te nemen.

Implementatie jurisprudentie

Uit jurisprudentie is duidelijk geworden dat Verordening Jeugdhulp Enschede 2024 niet voldoet aan de wettelijke voorschriften ten aanzien van de criteria voor het begrip eigen kracht. Wij adviseren verordening en beleidsregels conform de in de wet gestelde eisen te redigeren.

Periodieke evaluatie

Het is het goed de lokale regelgeving periodiek te evalueren om te bezien of deze nog voldoet en voldoende aansluit bij de maatschappelijke ontwikkelingen en de ontwikkelingen in de jurisprudentie en wetgeving.

